

Pri tej priliki opomnim, da so sedaj vsi društveniki zadostili svoji nalogi. Žal, da moram vedno nekatere opominjati. Prosim pa, oprostite, ker smatram denarno stanje za važno in tu ne smemo poznati šale.

Da terjam nekoliko vinarjev pri vsakem plačilu, temelji na tem, ker se za znamke, tisk in poštino, za zavitke in stroške pri poštni hranilnici veliko potroši. Dobe se nekateri, ki mogoče iz pozabljivosti pozabijo na te vinarje, a prosim, naj se v bodoče to več ne godi.

Prosim vas, dragi tovariši, agitirajte, da se bo naše društvo čimbolj okrepilo, da dobi več članov in bodo potem podpore toliko večje — res, da tudi delo za bodočega predsednika, a upati je, da ga bo že zmogel.

Zahvaljujem se našima listoma »Tovarišu« in »Popotniku«, ki rada odpirata svoje predale za društvena oznanila.

S tem končam in polagam mandate društvenega odbora v vaše roke, da si izvolite odbor, ki bo nadalje opravljal našo jubilejsko samopomoč.

Predsednikovo poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem. Nasveta: Pristop se naj zaradi cerifikata v toliko olajša, da se opusti članom doprinos istega, ako so oddaljeni od zdravnikarja, in če se sploh ve, da so zdravi. Društvo naj pristopi k učiteljski hranilnici z dvema deležema.

V odbor se izvolijo: Franc Ks. Trošt, Jakob Dimnik, Juraj Režek, Engelbert Gangl in Albert Sič. Za preglednike računov pa: Leopold Armič, Fran Črnagoj in Luka Jelenc.

Nasvet Jakoba Dimnika, da se dá nagrada predsedniku za njega trud in delo, obvelja sicer enoglasno, a predsednik izjavi, da bo še nadalje delal brezplačno za prospeh društva in se odreče nagradi.

(Konec poročila priobčimo prihodnjič.)

Vročinske počitnice!

Pri zadnji skupščini »Zaveze« v Postojni smo se v hotelu razgovarjali o vročinskih počitnicah, in spoznal sem, da je popolnoma neznana dotična ministrska naredba, ki je sicer res nima Heinzova zbirka. Nekateri so dvomili, če sploh eksistuje, drugi je trdil, da velja le za mesta, tretji se je je pa poslužil že meseca maja itd. Obljubil sem gospodom, da jim dotično naredbo objavim. Evo je:

In der Zeit vom 1. Juni bis zum Schlusse des Schuljahres hat jedoch der Nachmittagsunterricht dann zu entfallen, wenn die Temperatur der freien Luft iŕm Schatten um 10 Uhr vormittags bereits auf 18° R gestiegen ist. Erreicht die Temperatur der freien Luft im Schatten erst während der Mittagsstunden oder während der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde die Höhe von 20° R, so ist der Unterricht nach der ersten nachmittägigen Unterrichtsstunde zu schliessen. (Min. Erl. vom 28. Februar 1887, Z. 21644.)

Iz te naredbe je razvidno, da sme vsaka šola, bodisi v mestu ali na kmetih, se posluževati teh olajšav, toda ne pred 1. junijem. *)

Na Viču, dne 26. maja 1904.

Gregorin.

*) Nam se to zdi čudno. Saj če je maja meseca v senci 18° R, je menda vendar ravno tako vroče, kakor če meri temperatura istotoliko stopinj meseca junija ali julija. Vročine vendar še ne morejo regulovati ministrske naredbe niti odbornikove sitnosti! Uredn.

Dopisi.

Štajersko.

Iz Spodnje Štajerske nam piše naročnik: Ako službuje začasni učitelj, oziroma učiteljica že več let v enem kraju in srečno dovrši izpit učne usposobljenosti, ima pač pri drugače popolnoma enaki usposobljenosti drugih v prvi vrsti nekako pravico (da se tako izrazim) za stalno imenovanje na tem mestu, posebno če se krajni šolski svet soglasno izreče zanj in prosi za imenovanje. Pravilno je torej v takih slučajih, da tovariši to kolegijalno jemljemo v poštev, posebno če je razpis službe dovolj jasen. Ne jemljimo črnega kruha tovarišu, da sami pridemo do belega. Znan mi je slučaj, da je v tako zadrego prišla začasna »vaška« tovarišica zaradi svojega »nevarnega« tovariša, ki ga je po svojem šolskem voditelju srčno prosila, naj odstopi od kompetence za njeno službo (seveda — to bi bila le dobra volja). A zaman! To ni kolegijalno! In celo breztaktno je, ako ta »nevarni« dotičnemu voditelju, ki ga niti ne pozna, torej svojemu bodočemu voditelju, stavi ironično vprašanje, »da je radoveden vedeti, mu je li močno ležeče na tem, da dobi tamošnjo definitivno učiteljsko mesto gdčna. J. J.« — Prošnje, enake že imenovane začasne tovarišice, v takih slučajih niso prav nič nenavadnega. Da, naše življenje je vedna borba za ljubi vsakdani kruh, a med seboj naj bi si ga ne grizli iz ust!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Dne 22. pret. mes. je umrl član Rudolf Piš, učitelj v Cerknici. Razposlal sem vsem članom položnice in prosim, da se hitro odzovejo s tem, da pošljejo 2 K in 10 h za prihodnji slučaj smrti. — Pokojnikova vdova, gospa Klementina Piš, je dobila izplačanih 370 K.

F. Ks. Trošt,
predsednik.

Štajersko.

Slovenje-bistriško učiteljsko društvo ima svoj pomladanski izlet dne 9. junija 1904 na Gornjo Polskavo. Ob 10. uri predpoldne se vrši zborovanje po sledečem vzporedju: 1. Pozdrav. 2. Dopisi. 3. Poročilo o zborovanju »Zaveze« v Postojni in »Zveze« v Celju. 4. Predavanje: »Moderni človek in njega vzgoja.« (R. Košar.) 5. Slučajnosti. Po zborovanju je skupen obed v gostilnici gosp. Hermana na G. Polskavi. K obilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 9. junija t. l. v šoli ptujske okolice ob 10. uri dopoldne po naslednjem dnevnem redu: 1. Zapisnik. 2. Vazne stanovske in društvene zadeve. 3. Razgovor o referatih a) in b) letošnje uradne konference v Švicariji v Ptujju dne 19. julija t. l. 4. Poročilo delegatov o »Zavezi«. 5. Zelje in nasveti. Spričo velike važnosti dnevnih točk k prav obilni udeležbi najvjudneje vabi vse učiteljstvo ptujskega okraja odbor.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 5. maja v mariborski okoliški šoli ob prav poljni udeležbi. Število društvenikov je s tem dnevom zopet naraslo za dva člana. Društvu sta pristopila gdč. Marija Pavlič (Sv. Jakob v Slov. Gor.) in g. Vekoslav Majcen (Sv. Duh na Ostrem vrhu.) Kot gost je prisostvoval g. Domicijan Serajnik (Ormož-okolica.) Prečitanju in odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja je sledilo poročilo g. Dav. Lesjaka o I. obnem zboru »Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.« Gosp. poročevalec je posebno poudarjal narodnostni moment, na katerem temelji nova »Zveza«, ter končno predlagal, da pristopi naše društvo »Zvezi«. Po živahnem raz-

govoru o tej zadevi se je sprejel predlog g. Lesjaka z večino glasov.

Glede odprave tretjega plačilnega razreda se je nabralo gradiva več kot dovolj. Pokazalo se je jasno, kaka krivica se godi tovarišem in tovarišicam, ki imajo izvanredno čast, da se gostijo ob bogato obloženi mizi tretjega plačilnega razreda. Le pogledimo nekoliko v življenje učitelja-trpina na kmetih, kjer se živi tako poceni! On sicer tam uživa sveži, zdravi zrak, vedno mu je na razpolago divna krasota božje prirode — pa kaj, ko se samo ob tem ne da živeti. Stvarnik je dal tudi ubogi učiteljski pari takozvani želodec, ki le predložno zahteva, kar mu gre. Da ga potolaži, mora učitelj potrebna živila kupiti, ker ima več častnega čuta v sebi, kakor pa ljudje nekega drugega stanu, ki gredo vsako leto z malho od hiše do hiše. Kako in kje pa kupi živila in razne druge potrebne reči? Če je trgovec v šolskem kraju, pri njem; dobi navadno slabo blago za mnogo višjo ceno, kakor pa v mestu. V mnogih krajih pa trgovca niti ni. Torej hajdi v bližnje mesto, oziroma bližnji trg! Najeti si mora vozniaka, ki ga še dostikrat pusti na cedilu, oskrbeti njega in živino, povrh pa še izgine par svetlih kronic v voznikovem žepu; zakaj vedi, učitelj, da ti nisi posvečena oseba! Te imajo namreč poleg mnogih drugih tudi ta privilegij, da se vozijo zastonj. (Le malo šol s tretjim plačilnim razredom je ob železnici.) — Kaj pa s kurjavo? Ta se je zadnji čas tako podražila, da nam skoro ne bo drugače kazalo, kakor da izumimo v kratkem pripravo, s katero bomo nabirali poletno toploto, kar je je čez 16° R ter se greli ob nji v mrzlih zimskih dneh. Kuhamo pa lahko poleti kar na solncu. — Dokler je človek zdrav, še vse nadloge, ki ga tarejo, nekako pretrpi. Pa le prerada se oglašča bolezen v učiteljskih vrstah. Marsikateri učitelj je že postal žrtev bridke smrti, ker ni bilo dovolj hitre ali vsaj ne izdatne zdravniške pomoči. Temu se ni čuditi.* Na kmetih so zdravniki bele vrane. Če pa pošlješ ponj v bližnje mesto ali bližnji trg, plačaš po 24—30 kron in še več za enkratni obisk, zdravila pa še posebej. Če traja bolezen dlje časa, ali je potem mogoče izhajati ubogemu trpinu, in če je tudi sam, kaj šele, če ima obitelj? Ni treba biti matematik, da spozna, da je to na svetu nemogoča reč; čudeži pa se dandanes ne dogajajo več.

Še nekoliko o poštnih razmerah v krajih kjer ni poštnega urada! Vsaka poštna nakaznica, poštna spremnica itd. te potiplje za žep. Če hočeš, da dobivaš pošto na dom, moraš stisniti pismonoši vsak mesec nekaj okroglega v roko. Taki in enaki stroški narastejo tekom časa na precejšnjo vsoto. Za primer naj navedem, da stane pošta učiteljsko osebo na šoli, kjer deluje pisec tega poročila, na leto okroglih 14—15 kron.

Primerov, ki kažejo, kako smo prikrajšani učitelji v tretjem plačilnem razredu je za cel roman, ki se ga pa ne bom lotil, ker se bojim, da me ne bi prehitela ter nadaljevanje romana ustavila »pretresljiva« vest, da so poslali tretji plačilni razred v krtovo deželó, kamor sodi že od svojega rojstva.

Ali je torej življenje na kmetih res tako poceni? Nikakor ne, ampak še dražje je kot v mestu. Jasno je kot beli dan, da so nam storili veliko krivico, ko so nas takorekoč posadili k posebni mizi, na kateri zaman iščemo mastnih kosov dasi imamo vsi enako delo. Za enako delo pač smemo zahtevati tudi enako plačilo!

Slovenjegraško učiteljsko društvo je izletelo 5. pret. m. v prijazne Dolže ter ondi prijetno in zanimivo zborovalo kakor že dolgo ne.

Nadzornik gospod Schechl, oglašoč se prvi k besedi, je podal navzočim voditeljem nekatera pojasnila glede rešitve uradnih dopisov okrajnemu šolskemu svetu.

Nato je tovariš g. Vrečko obširno in zanimivo predaval o nazornem pouku kot pripravljalnem pouku za spisje. Kakor o vsaki nudeči se priliki, je tudi sedaj v dodatek izpregovoril nekaj res uvaževanja vrednih besed o vzgoji mladine s posebnim ozirom na nižjo stopnjo.

* Dohajajo nam poročila, da je ravno sedaj vse polno bolnih učiteljev. Splošna beda je že neznosna! Sita gospoda tega neče videti. *Ur. d.*

Ljubezen do mladine vodi vzgojitelja pri vsem njegovem vzgojnem delovanju. On spoznavaj važnost čustvene vzgoje. Človek ni samo misleč nositelj spomina, marveč tudi čuteče bitje iz mesa in krvi. To velja posebno za otroke, pri katerih prevladuje čustveno življenje. Nadalje učitelj ne smatraj otroka kot »material«, ki se da poljubno obrazovati, temveč se z ljubeznijo poglubi v otrokovo osebnost, se oziraj na njegove slabosti in napake, uvažuj, da dostikrat bolezni, abnormalnosti, pomanjkljiva domača vzgoja, nedostatna hrana in telesna slabost ovirajo zdrav napredek. Primerno izvršena analiza duševnega obzorja otroškega (kakor jo priporoča Schreiner) mu pokaže, kako maloštevilne in nejasne so predstave, s katerimi razpolagajo nekateri začetniki, da so nekateri šestletni otroci docela nesposobni za reden pouk. Ne da bi te otroke zanemarjal, vendar si učitelj ne domišljaj, da bo delal čudeže. »Kjer ni jaje v gnezdu, jih ni moči ven vzeti.« Nikakor pa ne posnemaj one, ki s strogostjo in dresuro dosežejo navidezne uspehe, si morda pridobe tudi priznanje nadzornikovo, a so v istini največji škodljivci mladine. Prezgoda utrudijo otroškega duha, zamore v deci veselje do dela, samozavest in pogum, svežost duha, jakost čustvovanja in dovtetnost srca, jo torej duševno in moralčno oškodujejo. Dal Bog, da bi bilo učiteljev — Lanovcev čimdalje manj v naših vrstah.

Predavanje je bilo res poučno, in vsi so poslušali s pridom. Na dnevnem redu je bilo tudi posvetovanje glede opustitve III. kraj. plačilnega razreda. Za sedaj se naprosi predsednik, da se v imenu društva pisмено obrne do našega deželnega poslanca in ga pridobi za naše zahteve.

Na poziv »Zavezinega« vodstva se je izvolil poverjenik za »Zavezine« liste.

Vesela pesem, napitnice in tovariški razgovori so učinili, da smo bili vsi prav dobre volje. Vsa čast in hvala gospici Dullerjevi iz Šmartna, ki nas je očarala s svojim milim glasom in z ljubeznivostjo, da nas je vse okrasila s šopki, da smo se čutili kakor na veseli svatbi.

Da bi se petje v našem društvu bolj gojilo kot dosihdob, smo poverili tovariša g. Trobeja z vodstvom in vežbanjem pevk in pevcev.

Na veselo videnje 5. junija v Šmartnem!

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ prinaša v 5. letošnji številki to-le vsebino: 1. Žalčanov: Dajte nam realnih knjig! — 2. V. Pučko: Somatologija v ljudski šoli. — 3. A. Maier: Desetinski ulomki. — 4. Ivan Segar: Pedagoški utrinki. — 5. Književno poročilo. — 6. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Jurij Vega. Predaval Fridolin Kaučič v društvu »Zvezda« na Dunaju. — Da bi slovenski narod natančneje spoznal velikega učenjaka in junaka Vego, je založila »Posojilnica in hranilnica« v Moravčah imenovano brošuro. Predavanje stotnika Kaučiča, ki se vsestransko trudi, da bi razširil slavo našega velikega rojaka po vsem izobraženem svetu, je poljudno in zanimivo ter bo s pridom služilo zlasti preprostemu ljudstvu. Lična knjižica, okrašena z nekaterimi podobami, stane samo 20 vinarjev. Naročila sprejema g. Anton Učakar v Moravčah. Slovensko učiteljsko naj se potruži, da se knjižica čim najbolj razširi med narod.

Savinske planine. Vodnik po gorah in dolinah v Savinskih planinah. Sestavil Fr. Kocbek. Izdala Savinska podružnica »Slovenskega planinskega društva«. V Ljubljani, 1904. Založil A. Cvenkel v Št. Petru ob Savinski dolini. — Našemu vrlo napredujočemu planinstvu je napravil tovariš Kocbek, znan planinar in poznavalec Savinskih planin, veliko uslugo. Z njegovo knjigo v roki bodo tembolj in lažje uživali naši turisti krasoto slovenske zemlje. Tudi ta knjiga nam kaže, da deluje slovenski učitelj povsod, kjer treba koristiti domovini! Knjigo, ki je pisana jako zanimivo in strokovnjaško, priporočamo najtopleje. Knjigi je priložen lep zemljevid, ki ga je narisal učitelj Jos. Armic.